

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Åsa Hellem, 75 54 78 83

Veileder om kommunenes oppgaver på landbruks- og reindriftsområdet 2021

Denne veilederen gir utfyllende informasjon om Statsforvalterens forventninger til kommunens forvaltning på landbruks- og reindriftsområdet. Den viser til kommunenes ansvar på området, samtidig som den skal gi en oversikt for både saksbehandlere og kommunens politiske og administrative ledelse. Endringer gjennom året vil bli meddelt særskilt.

Veilederen bygger på Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks for 2021 til Statsforvalteren.

Kommunevise budsjettfullmakter innen jord- og skogbruk 2021 er sendt kommunene i eget brev, vår ref 2021/232.

Bakgrunnsinformasjon:

[Jordbruksavtalen 2020 – 2021](#)

[Reindriftsavtalen 2020 – 2021](#)

Kommunen er landbruksmyndighet

Kommunene er førsteinstans i forvaltningen av de fleste lover og tilskuddsordninger på landbruksområdet. Kommunen skal være en aktiv landbrukspolitisk aktør ved å bruke juridiske, økonomiske og administrative virkemidler. De landbrukspolitiske virkemidlene skal forvaltes i tråd med nasjonale og regionale mål for landbrukspolitikken og tilpasses lokale forhold. Kommunen skal legge vekt på både å utvikle det tradisjonelle landbruket og oppmuntre til nye næringer. Landbruket skal bli innlemmet i annet samfunns-, planleggings- og næringsutviklingsarbeid.

Statsforvalteren er førstelinje for reindriftsforvaltningen. Kommunene har likevel et ansvar for å sikre reindriftens arealgrunnlag gjennom sin arealforvaltning, samt bidra til dialog mellom reindriften og landbruket for å hindre konflikter.

Statsforvalteren veileder og kontrollerer

Vi vil rette større oppmerksomhet mot en mer tilpasset og målrettet kommunedialog for å sikre likebehandling, rettsikkerhet og kvalitet i lov- og tilskuddsforvaltningen. Kommunedialogen er også viktig for bedre å ivareta landbrukets og reindriftens arealinteresser, inkludert jordvernet.

Vi skal også påse at kommunens forvaltning skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer. Derfor gjennomfører vi årlig forvaltningskontroller i et utvalg av kommunene.

Covid-19

Statsforvalteren understreker viktigheten av at kommunen utarbeider kontinuitetsplan som skal ivareta landbruksforvaltningen i tilfelle omfattende smitteutbrudd i egen kommune.

Innholdsfortegnelse

Veileder om kommunenes oppgaver på landbruks- og reindriftsområdet 2021	1
1 Overordna målsettinger	4
2 Landbruk og mat	4
2.1 Næringsutvikling	4
2.1.1 Inn på tunet	5
2.2 Skogbruk	5
2.2.1 Utenlandske treslag	5
2.2.2 Landbruksveier	5
2.2.3 Skogbruksplanlegging	6
2.2.4 Kontroll av foryngelse etter hogst	6
2.2.5 Resultatkartlegging	6
2.2.6 Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond	7
2.3 Lovforvaltning	7
2.3.1 Vedtaksmyndighet	7
2.3.2 Begrunnelsesplikten	7
2.3.3 KOSTRA	7
2.3.4 Samarbeid med Mattilsynet	8
3 Arealforvaltning og samfunnsutvikling	8
3.1 Reindrift	8
3.2 Jordvern	8
3.2.1 Kjerneområder for landbruk og langsiktige utbyggingsgrenser	9
3.3 Kommunens Klima- og energiplan	9
3.4 Arealgrunnlag for produksjonstilskudd	10
3.5 Landbruks- og beitebruksplaner	10
3.6 Dialog mellom landbruk og reindrift	10
4 Økonomiske virkemidler: ordninger og brukertilgang	10
4.1 Fagsystemene og brukertilganger	10
4.2 Tilskudds- og velferdsordninger	11
4.2.1 Produksjonstilskudd og avløsertilskudd for ferie og fritid	11

4.2.2	Miljøtilskudd i jordbruket.....	11
4.2.3	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.....	12
4.2.4	Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).....	12
4.2.5	Tilskudd til drenering av jordbruksjord.....	12
4.2.6	Tilskudd til tiltak i beiteområder	13
4.2.7	Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og verdensarvområder	13
4.2.8	Stimuleringstilskudd til veterinærdekning.....	14
4.3	Erstatningsordninger	15
4.3.1	Klimabetingede skader – erstatning ved produksjonssvikt	15
4.3.2	Erstatning etter offentlige pålegg.....	15
4.4	Tilskuddsordninger i skogbruket og skogfondsordningen.....	15
4.4.1	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK).....	15
4.4.1.1	Tilskudd til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak	15
4.4.1.2	Tilskudd til skogsveier og skogsdrift	16
4.4.2	Tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog	16
4.4.3	Skogfond.....	16
5	Kontroll med hjemmel i reglementet for økonomistyring i staten	17
5.1	Stedlig kontroll av foretak	17
5.2	Risikobasert utvalg til kontroll.....	17
5.3	Forvaltning og kontroll	17
5.4	Hjemler for kontroll	18
6	Miljø og klima.....	18
6.1	Vannforskriften.....	18
6.2	Økt produksjon og bruk av bioenergi.....	19
6.3	Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler	19
7	Samfunnssikkerhet og beredskap	19
8	Kurs og konferanser 2021	20
	Sluttkommentar.....	21

1 Overordna målsettinger

Jordbruket

For jordbruket er de overordna politiske målene å sikre økt matproduksjon, landbruk over hele landet, videreutvikle lønnsom næringsaktivitet og ivareta jordvernet.

Skogbruket

I skogbruket er det overordna politiske målet en konkurransedyktig skog- og trenæring, med størst mulig verdiskaping av norsk tømmer.

Reindrifta

Det overordna politiske målet for reindrifta er en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig næring.

2 Landbruk og mat

[Regionalt bygdeutviklingsprogram](#) med underprogrammene [Regionalt næringsprogram](#) (RNP), [Regionalt miljøprogram](#) (RMP) og [Regionalt skog- og klimaprogram](#) (RSK) ble rullert i 2018 og ble gjort gjeldende fra 01.01.2019.

2.1 Næringsutvikling

Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland 2019-2022 og Nordland fylkeskommunes [Regional plan for landbruket i Nordland 2018-2030](#) ble begge utarbeidet i 2018. Begge planene peker på muligheter og utfordringer for landbruket i fylket. Fra 2020 skal oppfølgingen av Regionalt næringsprogram og forvaltningen av både midlene til rekruttering og kompetanseheving (tidligere RK-midler) og til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket (tidligere UT-midler) utføres av fylkeskommunen. [Forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket](#) gir rammer for forvaltningen av midlene.

Som et resultat av at Statsforvalteren ikke skal forvalte virkemidler til utviklingsprosjekter, vil vår rolle som utviklingsaktør være friere. Vårt mobiliserings- og utviklingsarbeid vil i fortsettelsen gi oss et utvidet handlingsrom til å involvere oss i utviklingsarbeid sammen med andre aktører. I kraft av vår rolle som kompetansesenter for landbruket, kan vi bidra med kompetanse også i utviklingsarbeid i kommunene. Det er viktig at kommunene følger opp lokale initiativ og er pådriver innen både primærlandbruket og annen landbruksbasert næringsutvikling.

I 2019 utarbeidet Statsforvalteren et utviklingsprosjekt for landbruket som skal følge opp prioriteringer i både Regionalt næringsprogram og Regional plan. Prosjektet heter *Oppfølgingsprosjekt tradisjonelt landbruk* og skal strekke seg over årene 2020-2023. Les mer om prosjektet på vår [nettside](#)

Andre områder vi vil følge opp i vårt eget utviklingsarbeid er klima, urbant landbruk, blå-grønt samarbeid, lokalmat, gårdsturisme, økt bruk av tre og Inn på tunet. På alle de nevnte områdene er det egne prosjektsatsinger. Statsforvalteren forventer at kommunene hjelper til slik at vi når ut til målgruppene i prosjektene med de tiltakene som skal gjennomføres.

2.1.1 Inn på tunet

Statsforvalteren i Nordland har i samarbeid med Nordland fylkeskommune ansvar for å gjennomføre ett av fire nasjonale pilotprosjekter knyttet til Inn på tunet som en del av Inn på tunet-løftet 2. Hadsel, Sortland, Vågan, og Meløy skal være pilotkommuner og Bodø kommune skal være erfaringskommune. Les mer om Inn på tunet i Nordlandskommunene på våre [nettsider](#).

2.2 Skogbruk

2.2.1 Utenlandske treslag

All utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, inkludert produksjon av juletrær og pyntegrønt, betinger at det er gitt tillatelse. Det er Statsforvalteren som behandler søknader om utplanting av utenlandske treslag.

Det skal ikke utbetales skogfond eller tilskudd til planting av utenlandske treslag hvis det ikke er gitt tillatelse.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål](#)

[Søknadsskjema](#)

[Veileder til forskrift om utsetting av utenlandske treslag](#)

2.2.2 Landbruksveier

Nybygging og ombygging av landbruksveier krever tillatelse av kommunen. Dette gjelder alle landbruksveier der arbeidet medfører planering med samlet omfang over 150 meter eller areal over 450 m², og der fylling eller skjæring avviker mer enn 1 meter fra opprinnelig terrengnivå.

Søknaden skal behandles etter *Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*, og det er kommunen som er vedtaksmyndighet. Hvis landbruket alene ikke kan forsvare bygging av veien, skal søknaden behandles etter *Plan- og bygningsloven*. Dette framgår av søknadsskjemaet LDIR-902 for bygging av landbruksveier.

Søknaden skal vedlegges høringsbrevet og føres inn i Landbruksdirektoratets saksbehandlersystem ØKS.

Nybygging av skogsveier har avtatt de siste åra. Det meste av aktiviteten gjelder nå ombygging av traktorveier til bilveier og opprusting av eldre bilveier. Vi forventer at kommunen er behjelpelig med å legge til rette for bygging av skogsveier. Når det gjelder tilskudd til skogsveier viser vi til pkt. 4.4.1.2.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)

2.2.3 Prosjekt Tre-industri

Prosjektene Økt bruk av tre og Tre inn i fremtiden er i sin avslutning og avløses av nytt prosjekt «Tre-industri». Hensikten er å motivere til økt bruk av tre i bygg og bidra til økt lokal verdiskaping innenfor treindustri i Nordland. Tre-industrien, arkitekt- og byggebransjen skal mobiliseres til å satse på innovative utviklingsprosjekter med tre og treprodukter som tema. Prosjektet er finansiert som et spleiselag mellom Statsforvalteren og Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge ønsker med sitt «*Bioøkonomiprogram*» bl.a. innsats rundt første/midtre del av verdikjeden for å stimulere til økt industrialisering for å demme opp for den økte importen av

trebaserte produkter innen bygg- og anlegg. Det ønskes utvikling av skogindustri, sagbruk, og treforedlingsindustri.

De første årene av Tredriver-satsingen satset på siste del av verdikjeden. Etterspørselen og kunnskapen rundt trebruk/massivtre er økende og de ferdige og planlagte prosjektene begynner å bli svært mange. Nå er tiden inne for økt satsing på bioøkonomiprojekter, herunder også treindustri.

Innovasjon Norge ønsker at prosjekter skal bidra til økt verdiskaping og sysselsetting i Norge, og til økt lønnsomhet for bedriftene. Prosjektene skal utvikle løsninger i produksjon, foredling og/eller full utnyttelse i bruk av bioressurser, f.eks. produktutvikling, prosessutvikling eller organisatorisk utvikling. Prosjekter som bidrar til utvikling av markedsrettet strategi, nye markeder og/eller merkevarebygging og prosjekter som kan sannsynliggjøre et positivt klimabidrag er viktige.

Kommunene oppfordres til å gå foran for å redusere CO₂-utslipp i byggeriene, les mer om prosjektet via lenken under, og ta gjerne kontakt med prosjektleder.

Bakgrunnsinformasjon:

[Les om prosjektet her](#)

2.2.3 Skogbruksplanlegging

Det framgår av «Hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Nordland 2014-2030» hvilke kommuner som er prioritert kartlagt og når det skal skje. Planen skal i samråd med kommuner og skogaktører revideres i 2021. Revisjon av Miljøregistreringer i skog skal inn i ny plan, og vi ber kommunene vurdere behovet.

Når det startes opp skogbruksplanprosjekter er det viktig at kommunen prioriterer ressurser for å bistå prosjektgruppene.

Bakgrunnsinformasjon:

[Hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Nordland 2014-2030](#)

[Retningslinjer for revisjon av miljøregistreringer - PEFC](#)

[Retningslinjer for revisjon av miljøregistreringer - LDIR](#)

2.2.4 Kontroll av foryngelse etter hogst

Det er viktig å sikre framtidig verdiskaping i skogen, og skog i vekst binder CO₂. Det er derfor svært viktig at det sikres tilstrekkelig foryngelse etter hogst. Vanligvis må dette gjøres ved planting. I ØKS (Økonomisystem for Skogordningene) er det laget et system for oppfølging av dette. Skogeiendommer som har hatt hogst over 250 m³ for tre år siden, og det ikke er registrert plantekjøp senere blir plukket ut for nærmere kontroll. Uttrekket gjøres maskinelt, og finnes i ØKS.

Kommunen må gjennomføre kontrollene, og følge opp der det er nødvendig.

2.2.5 Resultatkartlegging

For å kontrollere at hogst blir utført i henhold til gjeldende regelverk, blir det årlig trukket ut tre år gamle hogstfelt som skal kartlegges i felt. *Forskrift om bærekraftig skogbruk* er et viktig grunnlag for kontrollen. Hvilke felt som skal kontrolleres finnes i ØKS, og resultatet fra kontrollen skal registreres der.

Kommunen må gjennomføre resultatkartleggingen innen 31.12.2021.

2.2.6 Risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetaling av skogfond

Kommunen skal hvert år lage en risikobasert kontrollplan for skogtiltakene. Landbruksdirektoratet har laget en veileder for hvordan kommunen skal gjøre dette.

På grunnlag av kontrollplanen skal kommunen gjennomføre feltkontroll på minimum 5 % av alle omsøkte tiltak hvert år. Dette skal utgjøre minst 3 kontroller.

Bakgrunnsinformasjon:

[Veileder for risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetalinger fra skogfond](#)

2.3 Lovforvaltning

2.3.1 Vedtaksmyndighet

Det er kommunen, dvs. kommunestyret som er vedtaksmyndighet i de aller fleste saker som behandles og avgjøres i samsvar med jordloven og konsesjonsloven. Dette gjelder også f.eks. søknad om produksjonstilskudd og avløsertilskudd og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel.

For at disse søknadene skal kunne avgjøres av andre enn kommunestyret selv, må det utarbeides et delegeringsreglement som må vedtas av kommunestyret. Under vår dokumentkontroll i 2019 fant vi at mange kommuner hadde et til dels svært mangelfullt delegeringsreglement.

Vi ber derfor om at kommunene gjennomgår gjeldende delegeringsreglement og – om nødvendig – legger fram forslag til et nytt reglement for kommunestyret så snart som mulig. Hvis et vedtak er fattet av et politisk utvalg eller en i administrasjonen som ikke har nødvendig fullmakt, vil det kunne føre til at vedtaket blir ugyldig.

Bakgrunnsinformasjon:

[Vedtak om overføring av myndighet til kommunen, Statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelsloven](#)

2.3.2 Begrunnelsesplikten

Vi ber om at kommunene i de tilfeller det politiske utvalget fatter et vedtak som ikke er i samsvar med administrasjonens innstilling, sørger for at det alternative vedtaket begrunnes. Dette gjelder også når politisk utvalg vil innvilge søknaden. Begrunnelsen må foreligge før vedtaket fattes. Manglende begrunnelse kan føre til at Statsforvalteren overprøver og opphever kommunens vedtak.

2.3.3 KOSTRA

Vi forventer at kommunene sørger for fullstendig og korrekt rapportering i KOSTRA, fordi tallene blir vektlagt av sentrale myndigheter. For 2019 var det flere kommuner i fylket som ikke rapporterte inn sine tall. Vi forventer at alle kommunene i Nordland melder inn sine tall for 2019, og vi vil følge opp de som ikke gjør dette. Både veiledning og hjelpeskjema er sendt kommunene 4. januar 2021.

Se også kapittel 3.2 om jordvern.

Bakgrunnsinformasjon:

[Les om KOSTRA hos Landbruksdirektoratet](#)

2.3.4 Samarbeid med Mattilsynet

Landbruksdirektoratet og Mattilsynet har inngått avtale om utveksling av informasjon. Avtalen ble sist revidert 19.06.2020. Det framgår bl.a. av avtalen at Mattilsynet skal sende kopi av tilsynsrapporter/brev til kommunen i de tilfeller som framgår av avtalen.

Dersom kommunen har mistanke om brudd på regelverket om dyrevelferd, skal Mattilsynet varsles. Varsling kan gjøres via Mattilsynets [nettside](#). Dersom saken er akutt, skal det varsles per telefon.

Vi forventer at kommunen bidrar til å etablere gode samarbeidsrutiner med Mattilsynet.

Bakgrunnsinformasjon

[Rutiner for informasjonsutveksling](#)

3 Arealforvaltning og samfunnsutvikling

3.1 Reindrift

Reindriften i Nordland er organisert i 12 reinbeitedistrikt. I flere kommuner foregår det også grenseoverskridende reindrift. I Nordland omfatter dette 18 samebyer som har barmarksbeiter på norsk side. Den grenseoverskridende reindriften har etablerte rettigheter fra gammelt av, og skal i saker som berører dem høres og informeres på samme måte som de norske reinbeitedistriktene. Reinbeitedistrikt og samebyer har et styre med en leder som skal kontaktes i saker hvor reindriftsinteressene kan bli berørt. Dette gjelder blant annet i utarbeidelse av planer og byggesaker, godkjenning av nydyrking og landbruksveier samt tillatelser etter motorferdselloven.

Beiteressursene er det viktigste naturgrunnlaget for en bærekraftig reindrift og flyttleier har et spesielt vern. Kommunen skal sikre at reindriftenes arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser. Vi erfarer at dette best gjøres ved at berørte reinbeitedistrikt og samebyer involveres så tidlig som mulig i planprosessene.

Kommunen skal kjenne til Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Vi har laget en artikkel om disse temaene: [Grunnlovens § 108 og folkeretten](#)

Bakgrunnsinformasjon:

[Reindriftsloven](#)

[Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)

[Nordlandsatlas - reindriftskart](#)

[Kontaktpersoner i reinbeitedistrikt og samebyer](#)

[Reindriftenes distriktsplaner](#)

3.2 Jordvern

For Nordland har Statsforvalteren fulgt opp de nasjonale målsettingene om jordvern og vedtatt en «Strategisk plan for jordvern i Nordland». Planen er under rullering og vil gjelde fra 2021-2024. Denne planen beskriver hvordan forvaltningen, og da særlig kommunene, skal følge opp jordvernhensynet i arealplanleggingen. Som en viktig del av arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål skal dyrka og dyrkbar jord sikres som et langsiktig ressursgrunnlag for matproduksjon i Nordland. Det samme gjelder beitearealer. Vi har som mål at det ikke skal omdisponeres mer enn 200 daa dyrka og 200 daa dyrkbar jord i Nordland per år. Helst bør årlig omdisponering være lavere enn dette. I tillegg skal

arealgrunnlaget for produksjon av mat, biomasse og nye grønne arbeidsplasser basert på bruk av naturressurser tas vare på.

Vi forventer at kommunene følger opp de nasjonale og regionale jordvernmålene. Sammen med fylkeskommunen skal kommunene sikre viktige jordbruksområder og legge til rette for nye og grønne næringer i tilknytning til jordbruk og skogbruk, som grønt reiseliv, mat med lokal identitet og utnyttelse av bioenergi.

Landbruks- og matminister Olaug Vervik Bollestad og kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup har 11.01.2021 sendt brev til alle landets kommuner og fylkeskommuner om å ivareta jordvern og bærekraftmålene i all arealplanlegging. [Lenke til brevet](#). Vi forventer at kommunene følger opp signalene i brevet.

Kommunene skal følge opp jordvern aktivt i alle arealplanprosesser og andre prosesser som innebærer endret arealbruk. Kommunene må som planmyndighet ivareta viktige arealer for produksjon av miljøgoder som bevaring av biologisk mangfold, kulturlandskap og skogen og jorda sin funksjon som karbonlager. Kommunene må synliggjøre og ta vare på naturressursene i kommunalt planverk. I arbeidet med arealplaner (kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner) vil vi legge vekt på at kommunene tar ansvar for å utrede alternative utbyggingsområder dersom planene legger opp til utbygging på dyrka og/eller dyrkbar jord.

Vi har laget et temahefte om jordvern beregnet på kommunepolitikere, administrasjon og lokalbefolkning. Temaheftet blir oppdatert i 2021. Landbruksdirektoratet har også en nyttig hjemmeside om jordvern, blant annet rettet mot kommunal planlegging.

3.2.1 Kjerneområder for landbruk og langsiktige utbyggingsgrenser

Vi forventer at kommunene synliggjør viktige jordbruksområder i arealplanene, etablerer langsiktige utbyggingsgrenser mot de viktigste landbruksarealene, samt stiller krav om effektiv utnyttelse av eksisterende og planlagte utbyggingsområder.

Bakgrunnsinformasjon:

[Landbruk og planlegging etter plan- og bygningsloven](#)

[Landbruksdirektoratets Nettside om jordvern](#)

[Regjeringens nettside om jordvern](#)

[Statsforvalterens side om jordvern](#)

3.3 Kommunens Klima- og energiplan

Kommunen skal ha en klima- og energiplan, enten som en del av kommuneplanen eller som en egen kommunedelplan. Både jord- og skogbruket har viktige roller i arbeidet mot klimaendringene. Vi forventer derfor at utfordringer og tiltak innen landbruket beskrives i klimaplanene og at de følges opp.

Statsforvalteren forvalter de fylkesvise midlene over *Klima og miljøprogrammet*. For 2021 har Nordland fått tildelt kr 500 000. Kommunene kan søke om midler for å gjennomføre informasjonstiltak på miljøområdet. Søknadsfristen er 15. mars 2021.

Bakgrunnsinformasjon:

[Om de fylkesvise midlene 2021](#)

[Miljøkommune.no](#)

3.4 Arealgrunnlag for produksjonstilskudd

Oppdaterte arealtall som grunnlag for søknad om produksjonstilskudd bidrar til en effektiv saksbehandling i kommunenes landbruksforvaltning. Fortsatt gjennomføres periodisk ajourhold av AR-5 i enkelte kommuner, og andelen som årlig utfører kontinuerlig oppdatering er meget bra. Flere kommuner gått over til SFKB, men det er fortsatt viktig å holde AR-5 og Landbruksregisteret oppdatert slik at man oppnår en god flyt i saksbehandlingen av søknader om produksjonstilskudd. Det forventes at kommuner som har behov for faglig oppdatering benytter seg av de kurs som tilbys av NIBIO og Statsforvalteren.

3.5 Landbruks- og beitebruksplaner

Landbruks- og beitebruksplaner som omhandler kjerneområder for landbruk, reindriftas og landbrukets beitebruk og satsingsområder for nydyrking, er viktig for å kunne se landbruks- og reindriftsnæringene i sammenheng. Vi forventer at kommunene bruker slike planer aktivt i arealplanleggingen. Vi oppfordrer kommunene i Nordland til å utarbeide eller revidere landbruks- og beitebruksplaner når kommuneplanens arealdel revideres.

3.6 Dialog mellom landbruk og reindrift

Kommunen har ansvar for næringer som utøves innenfor sine grenser. Dette gjelder både landbruk og reindrift. Kommunen har derfor en sentral rolle i arbeidet med å øke forståelsen og kunnskapen mellom næringene. Utfordringer mellom landbruket og reindrifta vil variere fra kommune til kommune. Løsningene finnes lokalt, og dialog danner grunnlag for gode driftsbetingelser hos begge parter.

Der det oppstår konflikt mellom landbruk og reindrift, forventer vi at kommunen bidrar til å dempe konflikten, skape gjensidig forståelse hos partene og bidrar til å finne konstruktive løsninger. Kommunale dialoggrupper er det viktigste virkemiddelet for å løse utfordringer mellom næringer og kommuner. Statsforvalteren mener at god dialog mellom næringsutøverne og kommunen er vesentlig for å unngå konflikter og bidra til kunnskapsutveksling lokalt.

Bakgrunnsinformasjon:

[Dialoggrupper og tilskudd til konfliktforebyggende tiltak](#)

[Distriktsplaner for reinbeitedistriktene](#)

4 Økonomiske virkemidler: ordninger og brukertilgang

4.1 Fagsystemene og brukertilganger

Landbruksdirektoratet har mange nettbaserte fagsystemer som kommunene må bruke i sin saksbehandling. De fleste er samlet i AGROS for jordbrukstilskudd eller ØKS for skogbrukstilskudd og skogfond.

Statsforvalteren gir kommunene tilgang til saksbehandlersystemene. For hver tilskuddsordning er det viktig at de riktige personene har de riktige tilgangene. Tilgangene skal være i henhold til kommunens reglement for delegering, og må følges opp jevnlig.

Både sletting og oppretting av nye brukertilganger skal skje skriftlig med e-post til Gunnar Nygaard fmnogny@Statsforvalteren.no

4.2 Tilskudds- og velferdsordninger

Kommunene er vedtaksmyndighet for de fleste tilskuddsordningene som retter seg mot landbruksforetak. I tillegg finnes det ordninger som har betydning for landbruket som kommunene ikke har ansvar for, men som dere bør være kjent med.

Her er lenker til mer informasjon om ordninger der kommunen ikke har ansvar

- ✓ [Tidligpensjon for jordbrukere](#)
- ✓ [Tilskudd til landbruksvikartjenester](#)
- ✓ [Tilskudd til veterinære reiser](#)

4.2.1 Produksjonstilskudd og avløsertilskudd for ferie og fritid

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd for ferie og fritid er de største tilskuddsordningene i landbruket. Utbetaling for søknadsomgangen 2020 skjer 17. februar 2021, derfor har vi ikke tall for 2020. I 2019 ble det i Nordland utbetalt omtrent 682 millioner kroner fordelt på 1962 foretak.

God forvaltning krever at dere dokumenterer alle endringer som dere gjør i søknadene i saksbehandlingsprogrammet eStil PT. Dere skal også dokumentere vurderinger som dere gjør i forbindelse med avkorting der et foretak har drevet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet.

Kommunene skal årlig kontrollere minst 10 % av foretakene som har søkt tilskudd. Vi oppfordrer dere til å starte med dette arbeidet allerede etter første søknadsfrist 15. mars 2021. I denne perioden kan det blant annet være spesielt aktuelt å kontrollere foretak med sau. Kontrollene skal være risikobasert.

For å hindre spredning av koronaviruset, skal det som hovedregel ikke gjennomføres stedlig kontroll i tiden fremover. Dersom det foreligger helt spesielle grunner til at stedlig kontroll må utføres, er det viktig at rådene fra Folkehelseinstituttet om smitteforebygging følges nøye (www.fhi.no). Vi oppfordrer til at all kontroll den kommende tiden gjennomføres som dokumentkontroll.

Bakgrunnsinformasjon

[Om produksjons- og avløsertilskudd for ferie og fritid](#)

4.2.2 Miljøtilskudd i jordbruket

I samsvar med de nasjonale og regionale miljøprogrammene NMP og RMP forventer vi at kommunene fortsatt vier spesiell oppmerksomhet mot tiltak som kan bidra til reduserte klimagassutslipp fra jordbruksproduksjonen. Samtidig er det viktig at denne innsatsen skjer parallelt med tiltak som bidrar til å redusere forurensing av vann, og tiltak som bidrar til å bevare biologisk mangfold og kulturminner.

Fram mot påske vil vi gjennomgå forskriften og veiledningsheftet med sikte på å gjøre nødvendige justeringer før søknadsomgangen 2021. I dette arbeidet tar vi med innspillene som vi i 2020 mottok fra kommuner, landbruksforetak og andre. Vi tar fortsatt imot innspill om forbedringer som tar utgangspunkt i erfaringene fra forrige søknadsomgang.

I jordbruksoppgjøret for 2020 ble det bestemt at tilskudd til klimarådgiving skal innføres fra søknadsomgangen 2021. Rammene for dette ventes å bli avklart i løpet av vinteren.

Så fram vi ikke får signaler fra Landbruksdirektoratet om at vi må vente på nye nasjonale føringer i jordbruksoppgjøret 2021, har vi som ambisjon at ny forskrift og oppdatert veiledningshefte skal

være klare innen utgangen av april. Søknadsfristene vil være de samme som i 2020, dvs. 15. oktober for foretakene og 15. november for beitelagene.

Fra Landbruksdirektoratet vil det komme et nytt rundskriv som erstatter rundskriv 2020-19, *Saksbehandlingsrutiner for søknad om regionale miljøtilskudd i jordbruket – 2020*. Før saksbehandlingen av søknadsomgangen 2021 starter vil vi som i 2020 sende et brev til kommunene med ytterligere kommentarer til saksbehandlingen.

Bakgrunnsinformasjon

[Om regionale miljøtilskudd](#)

4.2.3 Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv

Kommunen behandler søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv elektronisk i saksbehandlingssystemet Agros. Innvilget tilskudd går til utbetaling når vedtaket er godkjent.

Statsforvalteren kan dispensere fra regelverket i spesielle tilfeller, for en konkret periode og årsak. Vi vil alltid be kommunen vurdere om forholdene i saken gir grunnlag for å dispensere. Les mer om dispensasjon [på nettsiden til Landbruksdirektoratet](#).

For denne tilskuddsordningen gjør Landbruksdirektoratet nasjonal budsjetttramme tilgjengelig for kommunene i saksbehandlingsverktøyet Agros. Her skal leder med myndighet til å fatte enkeltvedtak og budsjett disponeringsmyndighet godkjenne vedtak og utbetaling av tilskudd.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv](#)

[Nettsiden til Landbruksdirektoratet har mer informasjon om ordningen.](#)

4.2.4 Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) handler om å gjennomføre miljøtiltak utover det som forventes av vanlig jordbruksdrift. Formålet med SMIL er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket.

Kommunen kan i løpet av året disponere inndratte midler til nye prosjekter. Kommunen skal ha en aktivitetsfremmende forvaltning av midlene, som blant annet betyr at det må være stor gjennomføringsevne i prosjekter som gis tilsagn. Tiltakene som gis tilskudd skal ha en miljøeffekt.

Kommunen skal i størst mulig grad fatte vedtak innen 10. november, dette av hensyn til omfordeling av udisponerte midler mellom kommuner og grunnlag for budsjettinnspill for 2022.

Bakgrunnsinformasjon:

[Les mer om SMIL-ordningen hos Landbruksdirektoratet](#)

4.2.5 Tilskudd til drenering av jordbruksjord

God drenering er avgjørende for å kunne øke matproduksjonen i årene som kommer. Det er også et viktig ledd i å tilpasse jordbruket til et endret klima med mer nedbør. God drenering reduserer faren for erosjon fra jordbruksarealer og bidrar på den måten til god vannkvalitet og et godt vannmiljø. Godt drenert jord slipper dessuten ut mindre lystgass enn vannmettet jord.

For 2021 har vi gitt budsjettfullmakter på ca. 6 millioner kroner til kommunene for ordningen Tilskudd til drenering av jordbruksjord. I tillegg har vi ca. 2,5 millioner kroner til ytterligere fordeling. Kommuner som får behov for mer midler kan sende oss anmodning om utvidet budsjettfullmakt. Anmodningen skal være skriftlig og sendes vårt postmottak. Kommunen kan disponere inndratte midler gjennom året.

Vi forventer at kommunene bidrar til at ordningen blir godt kjent blant foretakene, og at det er gode muligheter for å få innvilget tilskudd.

Bakgrunnsinformasjon:

[Om tilskudd til drenering av jordbruksjord](#)

4.2.6 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Kommunene har siden 2020 vedtaksmyndighet for tilskudd til tiltak i beiteområder. Tildelt fullmakt benyttes i tråd med gjeldende forskrift for ordningen, informasjon om forvaltningsansvar og saksbehandling på Landbruksdirektoratets nettside og kommunens retningslinjer.

Rammen for fylket, 1,4 millioner kroner, er fordelt på grunnlag av innmeldte behov fra kommunene og vår erfaring fra tidligere år. Det har vært nødvendig å prioritere strengt ettersom rammen for fylket tilsvarer knapt 30 % av innmeldt behov. Kommuner som har fastsatt retningslinjer og søknadsfrist for ordningen, og som har gjort dette kjent på nettsiden sin, er prioritert ved fordeling av rammen.

Inndratte midler

Kommuner som har fastsatt retningslinjer og søknadsfrist for tilskuddsordningen, og som har informert om dette på nettsiden sin, kan disponere inndratte tilskuddsmidler gjennom året. Midler som ikke er disponert når tilskuddssystemet stenges i desember, blir inndratt og lagt til rammen Statsforvalteren fordeler på kommunene neste år.

Viktig dato: 10. november

Tildelt fullmakt og eventuelle inndratte midler bes benyttet innen 10. november. Dette bidrar til å underbygge behovet som Statsforvalteren melder inn til Landbruksdirektoratet hvert år. Behov for 2022 meldes inn til oss innen 10. november. Send informasjonen til vårt postmottak.

Tilskuddsmidler kan brukes til faste installasjoner mm

Tilskuddsmidlene kan benyttes til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk, samt tidsavgrensede planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Det en føring for bruk av ca. 28 % av rammen til investeringer knyttet til teknologi.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder](#)

[Les mer om forvaltningens ansvar og saksbehandling på nettsiden til Landbruksdirektoratet](#)

4.2.7 Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) og verdensarvområder

Disse kommunene forvalter egne øremerka tilskuddsmidler til UKL- og verdensarvområder:

- ✓ Sørfold (UKL Engan-Ørnes og Kjølvik)
- ✓ Alstahaug (UKL Blomsøy-Hestøy og Skålvær)
- ✓ Steigen (UKL Engeløya)
- ✓ Røst (UKL Røst)

✓ Vega (Vegaøyane verdensarvområde)

De økonomiske rammene framgår av det tidligere utsendte brevet vårt med *Kommunevise budsjettfullmakter innen jord- og skogbruk 2021*.

Kommunen skal i størst mulig grad fatte vedtak innen 10. november. Dette av hensyn til eventuell omfordeling av midler som ikke vil bli disponert i 2020, og vårt grunnlag for budsjettinnspill til Landbruksdirektoratet for 2022.

Kommunen kan omdisponere midler som inndras i løpet av året. UKL-midler som ved årsskiftet ikke er disponert vil bli inndratt og overført til den felles UKL-potten for Nordland i 2022.

Statsforvalterens avdelinger for landbruk og reindrift, og klima og miljø, vil sammen med kulturminneforvaltningen i Nordland fylkeskommune og i Sametinget kunne bidra med faglige råd og veiledning. I samråd med kommunene kan vi også følge opp felles tiltak for de aktuelle områdene.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyane og Vestnorsk fjordlandskap](#)

4.2.8 Stimuleringstilskudd til veterinærdekning

Kommuner og veterinærvaktdistrikter kan søke om stimuleringstilskudd til veterinærdekning. Søknad for 2021 og rapport for 2020 sendes på elektronisk skjema i Altinn innen 25. februar 2021.

Kommuner som søker om tilskudd må utlyse ordningen på en hensiktsmessig måte og sette en frist for å søke om midler fra kommunen. Alle veterinærer som arbeider eller bor i området søknaden gjelder for bør få informasjon om ordningen, slik at alle får lik mulighet til å søke om tilskudd. Kommunens søknadsfrist må settes så tidlig at kommunen rekker å gå gjennom søknadene før kommunen skal søke om midler fra Statsforvalteren.

Statsforvalteren tildeler stimuleringstilskuddet i tråd med retningslinjer fra Landbruksdirektoratet etter søknadsfristen. Statsforvalterens vedtak om tildeling av tilskudd er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven og det er derfor ikke klagerett på vedtakene.

Formål og prioritering

Formålet med tilskuddet er å bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake områder. Midlene skal prioriteres til kommuner som har problemer med å få stabil tilgang til veterinærtjenester, og som legger planer for gode, lokale løsninger.

De mest aktuelle stimuleringstiltakene er etableringsstøtte, driftsstøtte og støtte til å etablere eller opprettholde kommunale veterinærstillinger hvor den ansatte også kan bidra til å løse ulike oppgaver i kommunen, hvor veterinærens kompetanse kommer til anvendelse.

Stimuleringstilskudd kan ikke benyttes til finansiering av andre ordninger som mottar øremerket støtte over statsbudsjettet eller jordbruksoppgjøret. Stimuleringstilskudd kan for eksempel ikke brukes til å dekke kostnader som påløper ved veterinære reiser, eller kostnader ved klinisk veterinærvakst utenfor vanlig kontortid.

Bakgrunnsinformasjon

[Mer informasjon om ordningen finnes på Statsforvalterens nettside.](#)

4.3 Erstatningsordninger

4.3.1 Klimabetingede skader – erstatning ved produksjonssvikt

Klimabetingede skader er uforutsigbare og gir ofte en alvorlig situasjon for de foretak som rammes av produksjonssvikt. Det er derfor viktig at forvaltningen fungerer godt, slik at foretakene som søker erstatning raskt får svar på sin søknad og at søknaden blir riktig behandlet.

Kommunen har ansvar for kontroll og saksforberedelse av søknader om erstatning ved produksjonssvikt. I år med omfattende skader blir det mange søknader som gir en stor arbeidsmengde. Derfor ønsker Statsforvalteren at kommunene har en enkel plan for hvordan kommunen skal sikre rask og sikker saksbehandling når det ligger an til mange søknader i kommunen.

Kommunen må følge med utviklingen i vekstsesongen, om det blir vinterskader, tørke eller andre klimatiske årsaker som gjør at foretak får reduserte avlinger. Kommunen skal føre journal over foretak som melder om mulig avlingssikt.

Bakgrunnsinformasjon

[Les mer om produksjonssvikt på Landbruksdirektoratets nettside](#)

4.3.2 Erstatning etter offentlige pålegg

Det finnes erstatningsordninger for økonomiske tap i forbindelse med gjennomføring av offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon. Når det er gitt pålegg om å slakte ned dyr eller destruere planter etter påvisning av smittsom sykdom eller farlige planteskadegjørere, kan erstatningsordningene dekke deler av økonomiske tap som det ikke er mulig å sikre seg mot gjennom vanlig forsikring.

Statsforvalteren kontakter søker og berørt kommune med informasjon og veiledning når det er aktuelt å ta disse ordningene i bruk.

Bakgrunnsinformasjon

[Erstatning etter pålegg om nedslakting](#)

[Erstatning etter pålegg om destruksjon av planter](#)

4.4 Tilskuddsordninger i skogbruket og skogfondsordningen

4.4.1 Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

4.4.1.1 Tilskudd til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak

I 2021 har Nordland 3,0 millioner kroner til dette formålet. I 2020 brukte vi nesten alt vi hadde til disposisjon, dvs 3,6 millioner kroner. I dette ligger også det ekstra «coronatilskuddet» til planting.

For 2021 er kommunenes samlede ønsker 5 millioner kroner, altså betydelig mer enn tilgjengelige midler. Disse er nå fordelt til kommunene.

Fordi avstanden mellom oppgitt behov og tilgjengelige midler er stor, er det grunn til å vurdere hvordan man skal prioritere bruken av tilskudd. Det bør f.eks. være mulig for de fleste å sette av nok skogfond til å dekke det meste av kostnadene ved planting etter hogst.

Eventuelle endringer i tilskuddssatsene må meldes inn til oss for oppdatering i saksbehandlersystemet (ØKS).

Vi gjør oppmerksom på at hovedkoden *110 Plantekjøp* i ØKS vil fases ut. Det betyr at både kostnad for plantekjøp og utplanting skal føres på hovedkode *120 Nyplanting*, gjerne samlet i én postering.

4.4.1.2 Tilskudd til skogsveier og skogsdrift

Nordland har 3,5 millioner kroner til disposisjon i 2021. Dette skal dekke både tilskudd til skogsveier og tilskudd til skogsdrift.

Grunnlaget for tildeling av disse midlene til kommunene er i stor grad det som er lagt inn i Veibanken i ØKS. Der ligger det veier som kan utløse tilskudd for omtrent 6 millioner kroner. Det betyr at mange som søker tilskudd til veibygging ikke kan få tilskudd i denne omgang.

Fra 2020 er det kommunene som gjør vedtak om tilskudd til skogsveier, og som står for anvisning av utbetalinger av tilskudd.

For å kunne søke tilskudd til skogsveier må kommunen ha gitt byggetillatelse. Byggesøknaden skal føres inn i Landbruksdirektoratets saksbehandlersystem ØKS.

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#)
www.skogsvei.no

4.4.2 Tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog

Disse tilskuddene blir lite brukt i Nordland. Lite gjødsling kan forklares med at jordboniteten i Nordland vanligvis er høy. Når det gjelder tilskudd for tettere planting er det tre årsaker til lite bruk:

- ✓ Det plantes ikke tett nok
- ✓ Kommunen er ikke påpasselig med å benytte ordningen når det er plantet tett nok
- ✓ Ordningen er lite kjent hos skogeierne. Kommunen må bidra til at ordningen blir kjent for skogeiere.

Ved tilskudd til tettere planting må kommunen bruke tilskuddskode 8xx i saksbehandlersystemet ØKS, eventuelt kode 5xxx for suppleringsplanting. Kostnaden for plantekjøp og planting slås sammen og føres på hovedkode 120 Nyplanting. I tillegg skal plantefeltet kartfestes digitalt i saksbehandlersystemet.

Bakgrunnsinformasjon

[Tilskudd til tettere planting](#)
[Tilskudd til gjødsling av skog](#)

4.4.3 Skogfond

Skogfond er en svært gunstig økonomisk ordning hvis den blir brukt aktivt. Når skogfond blir brukt til investeringer i skogen gir det skogeieren en skattefordel. Skogfond tas ikke til inntekt når det

avsettes, men blir utgiftsført. Når skogfondet tas ut og brukes til f.eks. planting, blir bare 15 % inntektsført, mens hele kostnaden utgiftsføres. Det vil si at 85 % av skogfondet er skattefri inntekt.

Det er viktig at kommunen har god kunnskap om ordningen, og driver veiledning til skogeierne. Skogeier må sette av nok skogfond til å sikre foryngelse etter hogst. Når det hogges glissen naturskog vil 10 % avsetning ofte ikke være nok. Hvis det hogges plantefelt med 30-40 m³ skog pr dekar vil 10 % kanskje være mer enn nok.

Kommunen må vurdere behovet for tilskudd til planting etter hogst når muligheten for avsetting av skogfond er stor. Tilskudd skal ikke erstatte skogfond, men være et supplement.

Det er svært mange skogfondskonti med innestående saldo som har stått urørt i mange år. Vi ber kommunen om å foreta en gjennomgang med tanke på å få disse midlene i omløp. Hvis det ikke er behov for investeringer i skogen, kan skogfondet utbetales direkte til skogeier. (Skogfond som blir frigitt gir ikke skattefordel.)

Bakgrunnsinformasjon

[Forskrift om skogfond](#)

[Landbruksdirektoratet om skogfond](#)

[Skogkurs om skogfond](#)

5 Kontroll med hjemmel i reglementet for økonomistyring i staten

Tilskudd skal forvaltes i henhold til [Reglement for økonomistyring i staten](#). Statsforvalteren skal kontrollere at kommunen har systemer og rutiner som sikrer at bevilgningene over jordbruksavtalen forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitik, og i samsvar med de lover og forskrifter som gjelder for hver ordning.

5.1 Stedlig kontroll av foretak

Kommunen skal kontrollere informasjonen søkeren sender inn som har betydning for å beregne tilskuddsbeløp og tildeling. Kontroller som gjøres skal dokumenteres og det skal skrives en begrunnelse dersom det gjøres endringer i søknadene.

Kommunen skal videre kontrollere rapporter som mottakeren av tilskudd sender inn om de mål som er nådd. Kontrollene skal tilpasses tilskuddsordningen som blir kontrollert og vurderes i forhold til målet med ordningen. Kontrollen skal ha et rimelig omfang i forhold til nytten og kostnadene ved kontrollen.

5.2 Risikobasert utvalg til kontroll

Kommunen skal kartlegge risiko for at det oppstår feil på grunn av problemer med tolkning av vilkårene og risiko for uregelmessigheter fra søkere. Ut fra en vurdering av det samlede risikonivå og hva som er de vesentligste risikomomentene, skal det settes opp aktuelle kontrollpunkter, og det skal velges foretak som skal kontrolleres.

5.3 Forvaltning og kontroll

Kommunen forvalter både juridiske og økonomiske virkemidler for jord- og skogbruk som følger av jordbruksavtalen. Statsforvalteren skal medvirke til at kommunene forvalter virkemidlene i samsvar

med overordnede forutsetninger og gjeldende lover og regler. Dette gjør vi gjennom veiledning, dialog, bistand og kontroll av kommunene.

Statsforvalteren vil hvert år arrangere en fagbasert samling for kommunene der forvaltning og kontroll av produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket er sentrale tema. Samlingen skal bidra til kompetanseheving, harmonisering og likebehandling.

5.4 Hjemler for kontroll

På landbruksområdet forvalter kommunene både økonomiske og juridiske virkemidler.

På områder der kommunene ved lov er pålagt å utføre plikter eller oppgaver, har de normalt selvstendig myndighet og et selvstendig ansvar for sin forvaltningsutøvelse. Kommunens selvstendige myndighet innebærer at statlige organers rett til å kontrollere om kommunen oppfyller sine lovpålagte plikter, må ha hjemmel i lov.

Når kommunene forvalter statlige tilskudds-, stønads- og garantiordninger på vegne av staten, har de ikke den samme selvstendige myndigheten. Forvaltningen av slike midler er underlagt statlig styringsrett, og kommunene kan ikke utøve lokalpolitisk skjønn i samme grad som når de forvalter lovpålagte plikter. Statens midler skal forvaltes i henhold til Reglement for økonomistyring i staten, og overordnede statlige organer har plikt til å føre kontroll med at kommunene har systemer og rutiner som blant annet sikrer en forsvarlig forvaltning av midlene, og som forebygger og avdekker økonomisk kriminalitet.

Hjemmelen for kontroll med forvaltningen av de økonomiske virkemidlene følger av Økonomireglementet §§ 14 og 15.

Bakgrunnsinformasjon

[Internkontroll i kommunen § 25-1](#)
[Reglement for økonomistyring i staten](#)

6 Miljø og klima

6.1 Vannforskriften

Forslag til Regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion (2022-2027) sammen med tiltaksprogram, skal sendes på høring 1. mars 2021. Høringsfristen er 31. mai. Bruk denne muligheten til å gi konkrete innspill til tiltak i egen kommune.

Målet er at alle vannområdene i Nordland skal oppnå god miljøtilstand innen 2027.

Kommunen er forurensningsmyndighet for avløp og landbruk. I forbindelse med oppdatering av tiltaksprogrammet, har den enkelte kommune ansvar for å oppdatere og kvalitetssikre sine tiltak. Hver kommune oppfordres til å prioritere tiltak i de 2 til 3 mest landbrukspåvirkede vannområdene. Det er viktig at miljømål og foreslåtte tiltak er godt forankret i kommunens egne planer og strategier og følges opp i det praktiske arbeidet.

De regionale vannområdekoordinatorene kan bistå kommunene i dette arbeidet.

SMIL-midlene gir mulighet til finansiering av målretta tiltak for bedring av vannkvalitet. Kommuner som kan vise til gjennomføring av målretta tiltak gjennom SMIL-ordningen, vil bli prioritert ved framtidige fordelinger av SMIL-midler. Statsforvalterens ambisjon er fortsatt å styrke effekten av SMIL-midlene ved prioritert bruk av miljøtilskudd (RMP) og tilskudd fra klima- og miljøprogrammet.

Bakgrunnsinformasjon

[Vann-Nett](#)

[Regional plan for vannforvaltning for vannregion Nordland og Jan Mayen \(2016-2021\)](#)

6.2 Økt produksjon og bruk av bioenergi

Bioenergi kan være en aktuell energikilde for driftsbygninger og bolighus i tilknytning til landbruket. For eksempel kan gårdsvarmeanlegg basert på skogsflis med fordel vurderes i forbindelse med nybygg.

Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket, som forvaltes av Innovasjon Norge, kan gi investeringsstøtte til gårdsvarmeanlegg. Både bønder og skogeiere kan søke. Det er viktig at kommunene følger opp lokale initiativ innen bioenergi, og henviser mulige utbyggere til kompetente fagmiljøer.

Bakgrunnsinformasjon:

[Bioenergiprogrammet hos Innovasjon Norge](#)

6.3 Eksamen for autorisasjonsbevis: plantevern- og gnagermidler

Kommunen har ansvar for å arrangere eksamen etter kurs om kjøp og bruk av plantevernmidler og gnagermidler. Kommunen skal kreve inn gebyr fra kandidatene. En andel av gebyret skal overføres til Statsforvalteren. Kommunen retter eksamen/prøve og registrerer resultatet i den nettbaserte autorisasjonsdatabasen. Kommunen skal vurderer om kandidatene har yrkesmessig behov, som er nødvendig for å kunne få autorisasjon. Dere får eget brev om dette i hvert tilfelle.

I Nordland holdes kursene av landbruksrådgivningen eller naturbruksskolene. Det er Statsforvalteren som godkjenner kursinstruktørene.

Bakgrunnsinformasjon:

[Mer informasjon på nettsiden vår](#) og [på nettsiden til Mattilsynet](#)

7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har viktige oppgaver og ansvar på beredskapsområdet, jf. lov om kommunal beredskapsplikt, samt lovverk på sektorområder (helse, brann, vannforsyning, kommunalteknisk område osv.). I arbeidet med ROS-analyser og beredskapsplaner har kommunen et ansvar for at landbruks- og reindriftsnæringens behov og utfordringer ivaretas. Dette gjelder både naturhendelser (skred og flom), ulykker og svikt i kritisk infrastruktur.

Representanter for næringen bør også inviteres med i planprosessene – også ut fra at næringen rår over verdifulle ressurser og kompetanse som kan inngå i den lokale beredskapen, eks. brann. Vi vil også minne om at det forbyggende arbeidet er viktigst, og at landbruks- og reindriftsnæringen er viktig både som stor arealbruker og som ei ulykkes- og brannutsatt næring. Næringa er også avhengig av en robust infrastruktur som bl.a. omfatter strøm, telefon, internett, transportsystem, vannforsyning og avløp.

Skogbrann har tidligere knapt vært et tema i Nordland. Med klimaendringene ser vi imidlertid at skogbrannfaren øker. Det er derfor viktig at kommunen er kjent med sitt ansvar som førstelinjestans i brannberedskapen. De lokale skogbruksmyndighetene er spesielt nevnt i *Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen, § 4-12*.

Bakgrunnsinformasjon:

[Forskrift om kommunal beredskapsplikt](#)

[Miljødirektoratet – beredskap i landbruket](#)

[Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen](#)

8 Kurs og konferanser 2021

I tabellen under er det en foreløpig oversikt over planlagte informasjonstiltak på landbruks- og reindriftsområdet for kommunal landbruksforvaltning i 2021. Følg med på [kurskalenderen på vår nettside](#), der alle arrangementer kunngjøres og der deltagere melder seg på. Til høsten er det planlagt flere fysiske kurs og konferanser. Det er under forutsetning at koronasituasjonen tillater det.

Tid og sted	Tema	Kontaktpers.	Målgruppe
24.-25. feb. Webinar	Nytilsatteopplæring	Grete Nytrøen Kvavik	Nytilsatte i kommunenes landbruksforvaltning
2 timers webinar 1. mars	Tilskudd til UKL og verdensarv: Føringer for 2021, tips og samarbeid	Arne Farup	Saksbehandlerne i UKL- og verdensarvkommuner
2 timers webinar 18. mars	Informasjonswebinar, diverse tema	John Kosmo	Kommunal landbruksforvaltning og ledelse i alle kommunene
3 timers webinar 17. mars	Beiting i utmark: Rettigheter og plikter, bruksordning mm	Signe Pedersen	Kommunal landbruksforvaltning og beitebruksnæringa (husdyr)
3 timers webinar 24. mars	Tiltak i beiteområder: Tekniske løsninger og tilskudd	Signe Pedersen	Kommunal landbruksforvaltning og beitebruksnæringa (husdyr)
2 timers webinar i april	Tilskudd til avløsning ved sykdom	Grete Nytrøen Kvavik	Kommunal landbruksforvaltning
2 timers webinar 23. april	Miljøtilskudd i jordbruket: Endringer og presiseringer	Arne Farup Elisabeth Utstøl Pettersen	Kommunal landbruksforvaltning
2 timers webinar 19. mai	Informasjonswebinar, diverse tema	John Kosmo	Kommunal landbruksforvaltning og ledelse i alle kommunene
3 timers webinar i juni	Skogfond. Virksomhetsbeskatning eller Kapitalbeskatning	Gunnar Nygaard	Kommunal landbruksforvaltning

Tid og sted	Tema	Kontaktpers.	Målgruppe
	Tømmerkonto		
3 timers webinar i juni	Saksbehandling i kommunal skogbruksforvaltning	Gunnar Nygaard	Nytilsatte kommunal landbruksforvaltning
1 dag x 2 i september. Fysisk møte i Bodø og Mosjøen	Produksjonstilskudd, saksbehandling	Anne Utsi	Kommunal landbruksforvaltning
2 timers webinar i september	Produksjonssvikt	Åsa Hellem	Kommunal landbruksforvaltning i kommuner med produksjonssvikt
Dagsseminar 28. september på Rognan	Reindriftsseminar, dag 1 åpent for kommunalt ansatte	Christian Brun Jensen og Lill Katrin Sletteng	Kommuner i Nordland reinbeiteområde
2 timers webinar 1. oktober	Miljøtilskudd i jordbruket: Veiledning av søkerne og tips til saksbehandlingen	Arne Farup Elisabeth Utstøl Pettersen	Kommunal landbruksforvaltning
3 timers webinar i november	Næringsutvikling	Signe Pedersen	Kommunene
3 timers webinar i november	Beitebruksplaner	Signe Pedersen	Beitebruksnæringa, Kommunal landbruksforvaltning og andre
2 timers webinar i nov/des	Produksjonstilskudd, analyseverktøy	Anne Utsi Marianne Olsen Åsa Hellem	Kommunal landbruksforvaltning
2 dager konferanse i Bodø i okt/nov	Kommunekonferanse med ulike tema bl.a.	John Kosmo	Kommunal landbruksforvaltning
2 timers webinar i løpet av høsten	Informasjonswebinar, diverse tema	John Kosmo	Kommunal landbruksforvaltning og ledelse i alle kommunene

Sluttkommentar

Vi håper at årets veileder vil være et nyttig arbeidsdokument for ledere og saksbehandlere i kommunene. Vi vil gjerne ha forslag til forbedringer i neste års dokument.

Med hilsen

John Kosmo (e.f.)
landbruks- og reindriftsdirektør

Magne Totland
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Landbruksdirektoratet Postboks 1450 Vika 0116 OSLO

Mottakerliste:

Rødøy kommune		8185	Vågaholmen
Træna kommune		8770	Træna
Vega kommune	Gladstad	8980	Vega
Hadsel kommune	Rådhusgata 5	8450	Stokmarknes
Hattfjelldal kommune	O.T. Olsens vei 3 A	8690	Hattfjelldal
Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	Ørnes
Nesna kommune	Moveien 24	8700	Nesna
Steigen kommune	Rådhuset	8281	Leinesfjord
Beiarn kommune	Kommunehuset, Nedre Beiarveien 906	8110	Moldjord
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	Brønnøysund
Dønna kommune		8820	Dønna
Fauske kommune	Postboks 93	8201	Fauske
Røst kommune		8064	Røst
Sørfold kommune	Strandveien 2	8226	Straumen
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	Mosjøen
Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Vågan kommune	Postboks 802	8305	Svolvær
Flakstad kommune		8380	Ramberg
Hamarøy kommune	Marie Hamsuns vei 3	8294	Hamarøy
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	Korgen
Herøy kommune	Silvalveien 1	8850	Herøy
Moskenes kommune		8390	Reine
Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	Leknes
Vevelstad kommune		8976	Vevelstad
Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE
Bindal kommune	Rådhuset	7980	Terråk
Bodø kommune	Postboks 319	8001	Bodø
Lurøy kommune		8766	Lurøy
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Værøy kommune	Postboks 2523	8063	Værøy
Alstahaug kommune	Postboks 1006	8805	Sandnessjøen
Evenes kommune	Postboks 43	8539	Bogen i Ofoten
Grane kommune	Rådhuset	8680	Trofors
Leirfjord kommune		8890	Leirfjord
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland
Sømna kommune		8920	Sømna
Bø kommune	Rådhuset	8475	Straumsgjøen
Gildeskål kommune	Postboks 54	8138	Inndyr
Lødingen kommune	Postboks 83	8411	Lødingen
Narvik kommune	Postboks 64	8501	NARVIK